עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פט"ו מהל' טוען ונטען הל' ב ופ"ו מהל' עדות הל' ה סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף כ וסימן קמו סעיף ד:

מד ב מיי' פט"ו מהל' טוען ונטען הלכה ג ס"ו מ"מ סימן קמו:

מה ג מיי' שם הל' ב טוש"ע מ"מ סימן קמו סעיף ג:

מו ד טוש"ע שם בהג"ה:

מז ה מיי' פ"י מהלכות נחלות הלכה ו סמג עשין לו טור ש"ע מ"מ סימן לד סעיף ב:

מח ו מיי' פט"ו מהל' טוען ונטען הל' יא טוש"ע מ"מ סימן קמח סעיף ג:

מט ז ח ט מיי' שם טור ש"ע שם וסעיף ו:

נ י מיי' פ"י מהלכות נחלות הלכה ב סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סי' רפח סעיף ב:

נא כ ל מיי' פי"ג מהל' זכיה הל' כב סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' רנג סעיף כב [וברב אלפס ב"ב פ"ט ד' לכג.]:

תוספות רי"ד

ראובן היה אחד מג' הדיינין וחתם שם לא אבד את זכותו שאין הדיינים צריכים לראות מה שכתוב בשטר שלא על מה שכתוב בתוכו מעידים אלא על חתימות העדים והלכך לא אבד את זכותו שהוא יכול לומר כשחתמתי דיין על האשורתא לא ראיתי מה שכתוב בשטר שאילו הייתי רואה מיד הייתי מעררע ששדה זו היתה שלי והשטר זה בטל הוא ולא הייתי חותם: עשאה סימן וכו' אמר אביי ל"ש אלא לאחר אבל לעצמו לא אבד את זכותו דא"ל אי לאו דעבדי הכי לא הוה מצינא לך (ס"א מיבזין לי) מאי אית לך למימר אי בעי לך למימסר מודעא חברך חברא אית לך. פי' אם זה שמעון מכר השדה האחרת שבצד זו לראובן וכתב לו במצרים שהיא סמוכה לשדה שלי ועכשיו אומר לו שמעון לראובן אילו היתה שלך היאך שתקת וקבלת זה השטר אילולי שהודית כי היא שלי ואינה שלך לא אבד בזה ראובן זכותו שהוא אומר לו אם הייתי מעורער מיד היית חוזר בך מלמכור לי אותה השדה ולא הייתי יכול לכוף כדי שתמכור לי מפני שהייתי חפץ בקניינך אותה שדה שתקתי וזה שלא עשיתי מודעא בפני עדים מתחלה כי זה שאני שותק ומקבל שטר זה לא שאני מודה אלא מפני השדה האחרת שהוא מוכר לי אני שותק עכשיו מפני שאני ירא שמא יגידו העדים הדברים ויגיעו לאזניך ותמנע מלמכור לי. ההוא דעשאה סימן לאחר שכיב ואיקום אפוטרופא אתא לקמיה דאביי א"ל עשאה סימן לאחר שטר זכותו. א"ל אילו הוה אבוהון דיתמי הוה טעין ואמר תלם אחד עשיתי לו א"ל שפיר קאמרת דא"ר יוחנן אם טען ואמר חזרתי ולקחתיו ממנו נאמן. פי' מה שהודית על תלם א' שיש על פני כל השדה שמכר בין שדה זו שאני עורר ובין אותה השדה שמכר ועל אותו התלם כתב מצר פלוני סמוך לשדה שלי וחתמתי ולא מחיתי א"ל זיל הב ליה תלם א' פי' לאחר שהביא אפוטרופוס של יתומים ראיה שהיתה שדה של אביהם ונגזלה ממנו ולא היה בה כלום זכות למחזיק אלא שעשאה סימן לאחר א"ל אביי לאפוטרופוס זיל הב ליה למחזיק מיהת תלם א'. הוה (איכא) עליה דריכבא דדקלא א"ל אילו הוה אבוהון קיים הוה טעין ואמר חזרתי ולקחתיו ממנו א"ל שפיר קאמרת דא"ר יוחנן אם אמר חזרתי ולקחתיו ממנו נאמן אמר אביי האי מאן דמוקי אפטרופא לוקים כי האי דיידע להפוכי בזוכותא דיתמי. פי' המורה דהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואינו נ"ל דלא אמר דהפה שאסר הוא הפה שהתיר אלא כדטעי' האיסור וההיתר ביחד אבל אם אסר עצמו היום אינו יכול להתיר עצמו למחר אלא הטעם הוא מפני שיש לו עדים שהיתה שלו או של אביו

עשאה סימן לאחר. ממון הלשון משמע לשעבר קמי כגון שמכר לחת משדותיו ועשאה סי' בשם המוחזק וכגמ' הכי פי' לא שנו אלא לאחר אבל לעצמו לא מיבד לגופיה אם מכר מערער לחת משדותיו למוחזק לאו הודאה היא דאי לאו דעבדי הכי לא היה המוחזק קונה שדה ממני ואני הייתי ליך למעות ולא גרסי' מזבין אלא זבין ובירושלמי משמע כרש"י שהניח בפי' ר"ח ולא קוף דבר שעשאה (ג) העורר סימן לאחר אלא אפילו עשאה (ד) לאחר לאחר והעורר חתום בעד מיבד זכותו:

אמר ליה שפיר קאמרת דאמרת ר' יוחנן בו'. אפי' לא היה זכור בדברי ר' יוחנן עד שהזכירו האפוטרופוס לאילו היה זכור היה הוא עלמו טוען בשביל היתומים כדקיימא לן (ו) טוענין ליורשין:

אם טען ואמר חזרתי ולקחתי ממנו מהימן. תימה למאי נאמן הואיל והודה לאחו שלו הוא היאך יכול לטעון שוב חזרתי ולקחתי וכ"ת דנאמן במיגו דאי בעי לא הוה מתם ולא הוה מודה לאו מילתא היא דכי האי גוונא לא אמרי' מיגו לכפירתו לעיל בפרק הכותב (דף פה. וסם) גבי ההיא דאתא לאפקידו גבה מלוגא דזקוני כמו שפירשנו שם ולפי מה שפירשנו כמי שהיה נשוי (לעיל נב: וסם ד"ה דינא) לא טענינן ליתמי מזייף הוא לומר רבי דמקינן לפרש הכא דמיירי כגון שאין כתב ידי העדים יוצא ממקום אחר ולכך נאמן לומר חזרתי ולקחתי ממנו מיגו דאי בעי אמר מזייף הוא ולא נחתם ולא עשיתי סימן מהימן הוא לומר עשיתי סימן וחזרתי ולקחתי ממנו והא דלא קאמר מי הוה מצוהן הוה טעינן ליתמי מזייף הוא דלא טענינן ליתמי הוא מיהו חזרתי ולקחתי ממנו טעינן להו כיון דקסבר לשבוחן הוה מהימן כהך טעמא דאמר מזייף הוא דאי בעי לא הוה מודה ולא הוה מיגו דאי בעי אמר ורבנן סברי אי צייתת לי צייתת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו. אבל לתתי מכח אד מזנינא ליה לאהדורי דינא דהדייהו אזול יתמי פלוג לנכסי לא יהבו לה דיקלא סבר רב יוסף למימר היינו מתניתין א"ל אביי מי דמי התם כל חד וחד מצי מדחי ליה הכא דיקלא גבייהו הוא ׳מאי תקנתייהו ליתבו לה דיקלא וליהדרו וליפלגו מרישא: ׳ההוא דאמר להו דיקלא לברת שכיב ושביק תרי פלגי דדיקלא יתיב רב אשי וקא קשיא ליה מי קרו אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא ׳קרו אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא: מתני'

א אבל הדיינין חותמים אע"פ שלא קראוהו: עשאה סימן לאחר: אמר אביי ב לא שנו אלא לאחר אבל לעצמו לא איבד את זכותו דאמר אי דלא עבדי ליה הכי לא הוה מזבין לה ניהלי מאי אית לך למימר איבעי לי למימסר מודעא ג חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה ההוא דעשאה סימן לאחר ערער ושכיב ואוקים אפוטרופא אתא אפוטרופוס לקמיה דאביי א"ל עשאה סימן לאחר איבד את זכותו אמר אי הוה אבוהון דיתמי קיים הוה טעין ואמר תלם אחד עשיתי לך א"ל שפיר קאמרת דאמר ר' יוחנן ג אם טען ואמר תלם אחד עשיתי לך נאמן זיל הב ליה מיהת תלם אחד הוה עלה ריכבא דדיקלי אמר ליה אי הוה אבוהון דיתמי קיים הוה טעין ואמר חזרתי ולקחתי ממנו א"ל שפיר קאמרת דא"ר יוחנן ד אמר אביי האי מאן דמוקים אפוטרופא נוקים כי האי דידע לאפוכי בזכותא דיתמי: **מתני'** ה מי שהלך למדינת הים ואבדה דרך שדהו לחבירו ומכרה לו ומצא בה מערה מלאה תבן ומוקצה ומכרה לו ומצא בה אבן טוען ומוכר לו אבן טוען ומוכר לו ומצא בה אבן טוען ומוכר לו ומצא בה אבן טוען ומוכר לו ומצא בה